

Sygn. akt II AKa 301/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Marzanna A. Piekarska - Drązek (spr.)

Sędziowie: SSA – Anna Zdziarska

SSA – Małgorzata Janicz

Protokolant Wiktoria Siporska

przy udziale prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2024 r.

sprawy z wniosku M. W. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa

w przedmiocie zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie w dniu 7 grudnia 2020 r. w W.

na skutek apelacji wniesionych przez pełnomocnika Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji oraz Prokuraturę Okręgową w Warszawie

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 maja 2022 r., sygn. akt XVIII Ko 165/21

- 1. zmienia wyrok w zaskarżonej części, wyłącznie w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach advokackich zawartego w pkt 2 wyroku, w ten sposób, że na podst. art. 554 § 4 kpk i § 11 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności advokackie, zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni M. W. (1) kwotę 240 złotych z tytułu zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Warszawie;*
- 2. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy w pozostałym zakresie;*
- 3. obciąża Skarb Państwa wydatkami za postępowanie odwoławcze.*

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
	Sygnatura akt	II AKa 301/22

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 maja 2022 r., w sprawie sygn. akt XVIII Ko 165/21, uznający wniosek pełnomocnika **M. W. (1)** o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie w dniu 7 grudnia 2020 r. w W..

1.2. Podmiot wnoszący apelację

prokurator
policja
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
pełnomocnik wnioskodawcy

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść	# w całości	
# na niekorzyść wnioskodawczyni		

# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	

#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
---	--

Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwiężle o powodach uznania dowodu

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiężle o powodach nieuwzględnienia dowodu

. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Apelacja prokuratora Apelacja Komendanta Stołecznego Policji	
	1. zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych, co do przyjęcia niewątpliwej niesłuszności zatrzymania wnioskodawczyni oraz wysokości przyznanej kwoty zadośćuczynienia, 2. zarzut dotyczący kosztów ustanowienia pełnomocnika	# niezasadne # częściowo zasadny
Zwiężle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
W polu rozważań sądu apelacyjnego pozostał zarzut Komendanta Stołecznego Policji, odnośnie do meritum sprawy, tj. zasadności		

roszczenia wnioskodawczyni oraz zarzut uboczny prokuratora, z zakresie kosztów ustanowienia pełnomocnika przez wnioskodawczynię. Obecny na rozprawie prokurator cofnął zarzut główny apelacji wywiedzionej przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie, mówiący o błędnym zawyżeniu kwoty zadośćuczynienia, natomiast podtrzymał zasadny zarzut błędnego zasądzenia przez sąd okręgowy zwrotu kosztów zastępstwa prawnego na rzecz kancelarii adwokackiej, zamiast na rzecz wnioskodawczyni. Sąd okręgowy przyznał w uzasadnieniu wyroku, że omyłkowo orzekł o podmiocie, któremu przysługuje zwrot kosztów, a nadto należało zwrócić też uwagę na zbyt niską kwotę tego zwrotu i to, że na rzecz osoby prywatnej nie zasądza się kwoty podwyższonej o wartość podatku dochodowego. Tak więc wyrok sądu okręgowego podlegał zmianie jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o należnych Pani M. W. (1) kosztach ustanowienia pełnomocnika przed sądem I instancji, w stawce wynikającej z § 11 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r., tj. w kwocie 240 złotych (pełnomocnik nie występował przed sadem apelacyjnym).

Odnosząc się do apelacji wniesionej przez pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji, to została ona oceniona przez sąd odwoławczy, jako w najwyższym stopniu bezzasadna. Nie da się obronić czy usprawiedliwić zachowania policji, czy aprobującego jej działania prokuratora, w przypadkach podobnych sprawie wnioskodawczyni, które masowo zostały poddane kontroli sądów, stwierdzających rażące naruszenie

praw podstawowych, praw obywatelskich w stosunku do obywateli demonstrujących publicznie swoją niezgodę na łamanie Konstytucji RP i praworządności, upominających się o godne traktowanie. Dotyczyło to w szczególności dużych, pokojowych demonstracji w 2016 i 2020 r, ale też mniejszych zgromadzeń z lat 2015-2023.

Argumentacja apelującego wynika z braku refleksji nad istotą praw obywatelskich w demokratycznym państwie prawnym i nad zadaniem policji i wszystkich służb publicznych, które mają działać dla dobra i ochrony obywateli korzystających z gwarantowanych praw, a przeciw tym, którzy je łamią, niezależnie od ich siły i możliwości. Policja, podobnie jak sądy, służy Państwu i społeczeństwu, nie zaś przejściowej władzy czy partii politycznej.

Odnosząc się bezpośrednio do meritum apelacji, należy zwrócić uwagę na niespójność jej konstrukcji. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych dotyczy wysokości zadośćuczynienia, natomiast wnioski dotyczą zarówno oddalenia roszczenia, jak i jego obniżenia, bez sprecyzowania oczekiwanej przez skarżącego kwoty. Uzasadnienie apelacji poświęcone jest głównie tej drugiej kwestii, jednak w końcowej części autorka powraca do koncepcji o znikomości ujemnych następstw krzywdy, jako podstawie do oddalenia powództwa. Zarzuty i wnioski apelacji nie tworzą więc logicznej struktury, a uzasadnienie wyraźnie zmierza do ograniczenia ujemnego wydzwieku zachowań policji w trakcie zatrzymania wnioskodawczyni i

odpowiedzialności finansowej Skarbu Państwa. Skarżąca minimalizuje skutki niewątpliwie niesłusznego zatrzymania M. W. (1) w trakcie pokojowej demonstracji 7 grudnia 2020 r., kiedy to wnioskodawczyni nie dała żadnego powodu do siłowego zatrzymania jej, a tym bardziej do oskarżenia o przestępstwo z art. 222 § 1 kk w zw. z art. 57a § 1 kk (k.51). Należy przy tym zwrócić uwagę, że policja skierowała akt oskarżenia 20.01 2021 r., a więc dopiero po roku od zdarzenia oraz kilka tygodni po wniesieniu przez pełnomocnika M. W. wniosku o zadośćuczynienie.

Zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, apelująca nie podważa w istocie przebiegu bezpodstawnej interwencji policji w stosunku do pokrzywdzonej, czasu i przebiegu jej zatrzymania. Nie broni nawet tezy oskarżenia o rzekomo chuligańskim zamachu na policjanta, a jedynie bagatelizuje skutki zatrzymania. Mowa jest więc o tym, że brak możliwości przemieszczania się wyniósł zaledwie 4,5 godziny czy, że przebieg działań nie miał szczególnie dramatycznego charakteru. Za tymi i innymi, ogólnymi i powierzchownymi określeniami, umykają rzeczywiste ustalenia przebiegu zatrzymania, których dokonał sąd okręgowy, a które wynikają z wiarygodnych zeznań wnioskodawczyni oraz nagrań zabezpieczonych w miejscu zatrzymania. Szczególnie wymowne są kadry, na których widać dysproporcje sił, liczebności i możliwości policji oraz M. W., młodej kobiety (studentki Politechniki) o drobnej posturze (157 cm wzrostu), o zmroku, w otoczeniu kilku rośliwych policjantów, uzbrojonych i wyposażonych, jak do tłumienia niebezpiecznych

zamieszek. Takie obrazy stały się symbolem traktowania demonstrujących obywateli, zwłaszcza młodzieży i kobiet, jesienią 2020r. Pani M. W. (3) została zatrzymana za to, że zainteresowała się losem innej kobiety otoczonej i odizolowanej przez kordon policji. Próba nawiązania z tą osobą kontaktu, skończyła się chwyceniem za ramiona pokrzywdzonej przez funkcjonariusza, wciągnięciem do tzw kotła, a potem do radiowozu i dalej przewiezieniem do komendy policji. By nawiązać kontakt z kobietą, którą pierwotnie otoczyli policjanci, M. W., musiała ukucnąć na ziemi i zaglądać do środka pomiędzy nogami policjantów, co dodatkowo czyniło ją bezbronną, nie mówiąc o upokorzeniu płynącym z tej opresyjnej sytuacji dla kobiet.

Policja zastosowała niczym nieusprawiedliwioną siłę i metody pacyfikacji pokojowego zgromadzenia. Działania te podjęto celowo, publicznie, wręcz demonstracyjnie, by zniechęcić obywateli do protestów.

Sąd okręgowy ustalił i prawidłowo ocenił wszystkie elementy niewątpliwej niesłuszności zatrzymania i pokrzywdzenia wnioskodawczyni. Słusznie wyeksponował to, że M. W., ani sytuacja w której się znalazła, nie dawały żadnych podstaw do zatrzymania, nawet do legitymowania kobiety, a co dopiero do jej szarpania, wykręcania ręki, przewiezienia do komendy i wykonywania upokarzających czynności, w tym dwukrotnego przeszukania (drwiny, polecenie rozebrania się, wielokrotne odmowy kontaktu z adwokatem i bliskimi). Sąd prawidłowo ustalił,

że pokrzywdzona doznała lęku, niepewności, poniżenia, niepokoju o los siostry bliźniaczki, która była z nią na ulicy. Wnioskodawczynie określała swoje emocje w prosty ale jakże wymowny sposób: byłam zdenerwowana i wystraszona..., czułam duży żal i od tamtej pory stresuje mnie przebywanie policji, unikam policji...mam obawy.

Apelująca nie podjęła rzeczowej krytyki tych ustaleń, ponieważ nie ma ku temu podstaw dowodowych, ani prawnych. Poprzestanie na umniejszaniu znaczenia i skutków zatrzymania Pani M. W. (1) i rażącego naruszenia praw podstawowych człowieka, nie mogło odnieść skutku procesowego.

Zasądzona przez sąd okręgowy kwota 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia, nie jest wygórowana, bacząc na długotrwały uraz psychiczny pokrzywdzonej, na złe doświadczenie, które nigdy nie powinno się przydarzyć młodej osobie, studiującej, rozwijającej się i zainteresowanej sprawami i prawami społecznymi. Satysfakcja niematerialna (moralna), o której wspomina autorka apelacji policji, nie ma żadnego przełożenia na sprawę M. W. (1), gdyż nigdy nie została ona poproszona o wybaczenie, przeproszona, a na dodatek została przez policję bezpodstawnie oskarżona o zachowanie chuligańskie, kwalifikowane jako przestępstwo.

Z tych wszystkich względów, apelację pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji, sąd apelacyjny uznał za oczywiście bezzasadną i utrzymał w mocy rozstrzygnięcie o przyznaniu wnioskodawczynie zadośćuczynienia, na podst. art. 554 § 4 kpk, jako

<p>sprawiedliwej rekompensaty za doznaną przez nią krzywdę i jako elementu kształtowania świadomości społecznej w zakresie praw człowieka.</p>	
<p>Wniosek</p>	
<p>1. o zmianę wyroku i oddalenie w całości wniosku o zadośćuczynienie lub obniżenie kwoty zadośćuczynienia.</p> <p>2. zmianę orzeczenia o kosztach pełnomocnika</p>	<p>niezasadny</p> <p>zasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>	
<p>Uzasadnienie dotyczące oceny wniosków znajduje się powyżej.</p>	

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	
<p>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>	
<p>1.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>
<p>Sąd apelacyjny utrzymał w mocy zasądzone zadośćuczynienie za krzywdzące M. W. (3) zatrzymanie w dniu 7 grudnia 2020 r.</p>	
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>	

Przedstawiono wyżej.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zmiana dotyczyła wyłącznie zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika wnioskodawcy.	
Zwięźle o powodach zmiany	
Przedstawiono powyżej	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
2.1.		# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia		
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
Pkt 1 i 3	<p>Sąd Apelacyjny obciążył wydatkami za postępowanie odwoławcze Skarb Państwa, zgodnie z art. 554 § 4 kpk.</p> <p>Podstawą zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 240 zł było Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. o stawkach za czynności adwokackie.</p>

7. PODPISy
SSA Marzanna A. Piekarska – Drażek
SSA Anna Zdziarska SSA Małgorzata Janicz

1.3. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator i pełnomocnik Policji	

Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 maja 2022r., sygn. XVIII Ko 165/21	
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	

#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana